EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 21.11.2017
COM(2017) 679 final

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

o provádění nařízení Rady (ES) č. 428/2009, kterým se zavádí režim Společenství pro kontrolu vývozu, přepravy, zprostředkování a tranzitu zboží dvojího užití

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

o provádění nařízení Rady (ES) č. 428/2009, kterým se zavádí režim Společenství pro kontrolu vývozu, přepravy, zprostředkování a tranzitu zboží dvojího užití

1. ÚVOD

Ustanovení čl. 23 odst. 3 nařízení (ES) č. 428/2009 vyzývá Komisi, aby Evropskému parlamentu každoročně předkládala zprávu o činnosti, šetřeních a konzultacích Koordinační skupiny pro dvojí užití (dále jen „DUCG“). Dále sdělení Komise COM(2014) 244 uznává, že zveřejnění zpráv a informací o kontrolách, které nemají citlivou povahu, by mohlo být důležitým krokem k větší transparentnosti a ke zlepšení v dodržování předpisů podniky a jejich schopnosti provádět kontroly. Tato zpráva, vypracovaná Komisí na základě přispění členských států v DUCG[1], poskytuje informace o provádění nařízení v roce 2016 a obsahuje souhrnné údaje o kontrole vývozu za rok 2015.

2. VÝVOJ RÁMCE POLITIKY A REGULAČNÍHO RÁMCE

2.1 Přezkum politiky kontroly vývozu

V návaznosti na přijetí sdělení COM(2014) 244 ze dne 24. dubna 2014 provedla Komise v roce 2015 posouzení dopadů s cílem vyhodnotit náklady a přínosy spojené s různými možnostmi přezkumu a určit nejvhodnější regulační a neregulační opatření. Zpráva o posouzení dopadů[2] byla předložena Výboru pro kontrolu regulace v březnu 2016 a obdržela kladné stanovisko s připomínkami[3]. Na základě závěrů posouzení dopadů byl vypracován legislativní návrh a Komise dne 28. září 2016 přijala návrh nařízení COM(2016) 616 o modernizaci kontrol vývozu EU[4]. Cílem návrhu je posílit *účinnost* kontrol a přizpůsobit je vyvíjejícím se bezpečnostním hrozbám, rychlému vývoji technologií a ekonomiky a zároveň zlepšit jejich *efektivnost* tím, že se zjednoduší provádění kontrol a sníží administrativní zátěž pro vývozce a příslušné orgány členských států. Obecnými cíli je tudíž posílit bezpečnost – včetně ochrany lidských práv – a zajistit konkurenceschopnost vývozců z EU.

Návrh upravuje kontroly s cílem zajistit jejich účinné a efektivní fungování v globalizovaném hospodářství, přičemž v zásadě spočívá v:

- „aktualizaci systému“, jejímž cílem je zlepšit stávající regulační rámec a zvýšit jeho efektivnost a účinnost;

[1] O obchodu se zbožím dvojího užití veřejně informují i některé příslušné orgány členských států.

[2] Zpráva o hodnocení dopadu je k dispozici na internetové adrese http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2016/october/tradoc_155008.pdf.

[3] Stanovisko Výboru pro kontrolu regulace je k dispozici na internetové adrese http://ec.europa.eu/smart-regulation/impact/iab/iab_en.htm.

[4] Návrh nařízení je k dispozici na internetové adrese http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1476175365847&uri=CELEX:52016PC0616.

- zavedení nového rozměru „bezpečnosti obyvatel“ na straně druhé, aby bylo možné reagovat na problém, který představuje vznik nových technologií kybernetického dohledu a jejich vliv na lidská práva a bezpečnost EU.

Komise pravidelně konzultovala s Pracovní skupinou Rady pro zboží dvojího užití a poskytovala jí zejména aktuální informace o posuzování dopadů a přípravě návrhu. Přezkum politiky ohledně kontroly vývozu byl rovněž několikrát na pořadu jednání Evropského parlamentu; návrh byl Parlamentu předložen na technickém brífinku dne 20. října 2016.

Komise vedla cílené konzultace a komunikovala s klíčovými zúčastněnými subjekty. U příležitosti dialogu občanské společnosti, který se konal dne 3. října 2016, představila návrh dotčenému odvětví a organizacím občanské společnosti. Za účelem výměny názorů se zúčastněnými subjekty z dotčeného odvětví a občanské společnosti se dále dne 12. prosince 2016 uskutečnilo Fórum pro kontrolu vývozu, pořádané společně se slovenským předsednictvím EU[5].

2.2 Změny nařízení (ES) č. 428/2009

Nařízení Rady (ES) č. 428/2009 bylo ve vykazovaném období změněno jednou: nařízením Komise v přenesené pravomoci (EU) 2016/1969[6] ze dne 12. září 2016 byl aktualizován kontrolní seznam EU v příloze I nařízení a byly do něj začleněny změny dohodnuté v mnohostranných režimech pro kontrolu vývozu v roce 2015. V kontrolním seznamu EU na rok 2016 je tak obsaženo zhruba 200 změn, z nichž většina vyplývá z Wassenaarského ujednání a Režimu kontroly raketových technologií. Tyto změny se týkají zejména aktualizace kontroly laserových měřicích systémů, nových kontrol elektronického zařízení pro vysokorychlostní analogově číslicové převody, softwaru pro provoz a údržbu naváděcích systémů, raketových motorů na gelová paliva, jakož i strukturálních změn kategorie 5 části 2 („Ochrana informací“). Do kontrolního seznamu byla doplněna chemická látka diethylamin a dva nové viry – koronavirus podobný SARS a rekonstruovaný virus chřipky z roku 1918. Aktualizace rovněž zrušuje některé kontroly, mj. ucpávek pro použití v kosmonautice nebo pro řízené střely, některých hydraulických kapalin a kamer k použití pod vodou. Byla zveřejněna „Souhrnná poznámka ke změně“, která poskytuje přehled o všech technických změnách kontrolního seznamu zboží dvojího užití EU na rok 2016[7].

V souladu se změnami přílohy I nařízení o zboží dvojího užití byly aktualizovány také jeho přílohy II a IV. Nový, aktualizovaný a konsolidovaný kontrolní seznam EU začal platit dne 16. listopadu 2016, což umožňuje EU dostát svým mezinárodním závazkům v souvislosti s kontrolami vývozu a pomůže vývozcům z EU tam, kde byly kontrolní parametry zmírněny.

[5] Zpráva fóra je k dispozici na internetové adrese: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2016/december/tradoc_155125.pdf.
[6] Úř. věst. L 307, 15.11.2016.
[7] Souhrnná poznámka je k dispozici na internetové adrese: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2016/october/tradoc_155058.pdf.

2.3 Vnitrostátní prováděcí opatření

Nařízení je závazné v celém rozsahu a přímo použitelné ve všech členských státech, předpokládá se ale, že by členské státy měly přijmout opatření k provedení některých ustanovení ve svém vnitrostátním právu a že informace o těchto opatřeních by měly být zveřejněny v *Úředním věstníku Evropské unie*. V Úředním věstníku byla dne 20. srpna 2016 zveřejněna informační poznámka[8] poskytující přehled opatření přijatých členskými státy, včetně rozšíření kontrol zprostředkování a tranzitu, rozšíření kontrol na zboží neuvedené na seznamu z důvodů veřejné bezpečnosti a ochrany lidských práv, zavedení národních všeobecných vývozních povolení, uplatňování kontrol přepravy uvnitř EU na zboží neuvedené na seznamu, jakož i informace týkající se vnitrostátních orgánů provádějících kontrolu vývozu.

3. ČINNOST KOORDINAČNÍ SKUPINY PRO DVOJÍ UŽITÍ

Článkem 23 nařízení se zřizuje Koordinační skupina pro dvojí užití (DUCG), v níž se scházejí odborníci z Komise a členských států, aby zkoumali jakékoli otázky týkající se uplatňování kontrol vývozu za účelem zvýšení jejich jednotnosti a účinnosti v celé EU. Ve vykazovaném období uspořádala DUCG šest setkání, jež poskytla fórum pro konzultace k řadě aktuálních otázek týkajících se provádění nařízení.

3.1 Konzultace k otázkám provádění

DUCG provedla technickou výměnu informací o konkrétních otázkách kontroly, např. uplatňování výjimky z poznámky o šifrování (kategorie 5 část 2 kontrolního seznamu EU) a výkladu kontrol převodů šifrovaných technologií, uplatňování kontrol frekvenčních měničů (invertorů), definice „vývozce“ podle čl. 2.3 nařízení (ES) č. 428/2009 a jejího uplatnění v konkrétních situacích, kdy je zapojen další prodejce, a uplatnění kontrol vývozu zboží dvojího užití, které mohou být zneužity ke konečnému použití s teroristickým účelem. DUCG projednala rovněž použití elektronických verzí osvědčení konečného uživatele v souvislosti s žádostmi o vývozní licence, jakož i používání elektronického podpisu a požadavek tištěných licencí.

DUCG provedla všeobecnou výměnu informací o provádění vnitrostátních opatření a připravila aktualizaci informační poznámky o vnitrostátních opatřeních ke zveřejnění v Úředním věstníku dne 20. srpna 2016.

Prozkoumala také metodiku a přístup, pokud jde o výměnu údajů, a uskutečnila komplexní sběr údajů o udělování licencí (údajů z roku 2015), aby zlepšila výměnu informací mezi členskými státy a zvýšila veřejnou transparentnost ohledně kontrol vývozu zboží dvojího užití v EU. DUCG rovněž přispěla k přípravě posouzení dopadů, které v rámci přezkumu politiky ohledně kontroly vývozu provedla Komise.

S ohledem na doporučení vypracovaná skupinou technických odborníků AEO-ICP – tj. společnou (s celními správami) technickou podskupinou, která zkoumá možné sbližování programů „oprávněných hospodářských subjektů“ (AEO) s „interními programy dodržování

[8] Úř. věst. C 304, 20.8.2016, s. 3.

právních norem“ (ICP) v oblasti kontroly vývozu – podpořila DUCG výměnu informací o činnostech členských států navazujících na doporučení. Připravila také mandát pro skupinu technických odborníků pro vypracování společných pokynů pro interní programy dodržování právních norem.

DUCG dohlížela na činnost „expertní skupiny pro sledovací technologie“ (dále jen „STEG“), v níž se scházejí odborníci z členských států a Komise, aby projednali otázky týkající se kontroly kybernetických sledovacích technologií. STEG sledovala relevantní technologický a politický vývoj, prozkoumala tendence v udělování licencí a zamítání žádostí a poskytla Komisi své odborné znalosti k vypracování posouzení dopadu a přípravě legislativního návrhu na modernizaci kontrol vývozu v EU.

3.2 Technická podpora pro přípravu aktualizací kontrolního seznamu EU

DUCG vedla odborné konzultace na podporu přípravy nařízení Komise v přenesené pravomoci, kterým se aktualizuje kontrolní seznam EU. Při příležitosti zvláštního zasedání DUCG sdíleli národní odborníci s příslušnými orgány technické odborné znalosti, přičemž zdůraznili nejdůležitější změny kontrolního seznamu, a zúčastnili se společných školení.

3.3 Zásady EU týkající se kontrol vývozu zboží dvojího užití

DUCG připravila zásady EU na podporu strukturované výměny informací a konzultací mezi členskými státy, pokud jde o použití poznámky 3 v kategorii 5 části 2 přílohy I nařízení (ES) č. 428/2009 – „Poznámka k šifrování“ – a pokud jde o definici „vývozce“ v situacích, kdy je zapojen další prodejce. Výsledkem bylo zveřejnění pokynů č. 1/2016 a č. 2/2016 dne 25. října 2016[9].

3.4 Výměna informací mezi příslušnými orgány

DUCG nadále podporovala další rozvoj elektronického systému informací o zboží dvojího užití (DUeS), bezpečného a zašifrovaného elektronického systému, který Komise poskytuje v zájmu lepší výměny informací mezi orgány pro kontrolu vývozu a Komisí.

V průběhu roku 2016 se DUCG dohodla na konkrétních zlepšeních systému informací o zboží dvojího užití, zejména pokud jde o efektivnost a bezpečnost *správy uživatelů*. DUCG rovněž podpořila a směrovala vývoj nových funkcí tohoto systému, zejména:

– novou funkci na podporu *výměny informací o sankcích vůči Íránu v oblasti zboží dvojího užití*, konkrétně pokud jde o vývozní povolení, povolení zprostředkování a technickou pomoc týkající se určitého zboží dvojího užití uvedeného v příloze II nařízení (EU) č. 267/2012;

– novou funkci poskytující internetové služby, která umožní *propojení vnitrostátních elektronických systémů udělování licencí se systémem informací o zboží dvojího užití* za účelem zajištění snadného přístupu k informacím v tomto systému díky internetovému rozhraní.

[9] http://trade.ec.europa.eu/doclib/cfm/doclib_section.cfm?sec=192

DUCG rovněž pokračovala v diskusích o vývoji platformy elektronického udělování licencí, kterou mají dobrovolně používat příslušné orgány, a podporovala důsledné a účinné přístupy k rozvoji elektronických informačních platforem pro bezpečnostní kontroly obchodu v celé EU.

3.5 Transparentnost a dialog s odvětvím a akademickou obcí

DUCG pomohla zorganizovat Fórum pro kontrolu vývozu, které proběhlo dne 12. prosince 2016 v Bruselu za účasti odvětvových sdružení, podniků z odvětví zboží dvojího užití a organizací občanské společnosti a jehož cílem bylo projednat možnosti přezkumu a výsledky veřejné on-line konzultace v souvislosti s přezkumem politiky kontroly vývozu[10].

DUCG rovněž připravila dokumentaci k podpoře provádění předpisů vývozci. Zejména „Souhrnná poznámka ke změně“ shrnuje pro informaci změny textu v kontrolním seznamu EU zavedené nařízením Komise v přenesené pravomoci (EU) č. 1969/2016[11]. Jak je uvedeno výše, na podporu provádění kontrol v odvětví byly zveřejněny také pokyny č. 1/2016 a č. 2/2016.

3.6 Monitorování a prosazování kontroly vývozu

Komise podporuje účinné monitorování a prosazování kontrol vývozu v EU prostřednictvím různých podpůrných opatření. Komise v roce 2016 vydala novou verzi „srovnávací tabulky“[12] uvádějící souvislost mezi celními kódy a klasifikací dvojího užití a pokračovala v začleňování parametrů kontroly vývozu do on-line databáze celních sazeb (TARIC) EU.

3.7 Skupina odborníků EU pro otázky zboží dvojího užití

V roce 2016 skupina odborníků EU pro otázky zboží dvojího užití při Společném výzkumném středisku (JRC) Komise a odborníci poskytnutí členskými státy nadále podporovali orgány členských států pro kontrolu vývozu, které požadovaly doporučení v souvislosti s konkrétními případy udělování licencí. Celkově bylo ve vykazovaném období poskytnuto pět technických doporučení šesti příslušným orgánům.

3.8 Budování kapacit

V roce 2016 JRC ve spolupráci s americkým ministerstvem energetiky pokračovalo v pořádání série odborných seminářů; 9. seminář uspořádalo ve dnech 16.–17. června 2016 v italské Ispře. Akcí se zúčastnili úředníci udělující licence a technici z orgánů pro kontrolu vývozu, jakož i vývozci, akademická obec a výzkumné subjekty.

4. KONTROLY VÝVOZU EU – ZÁKLADNÍ ÚDAJE

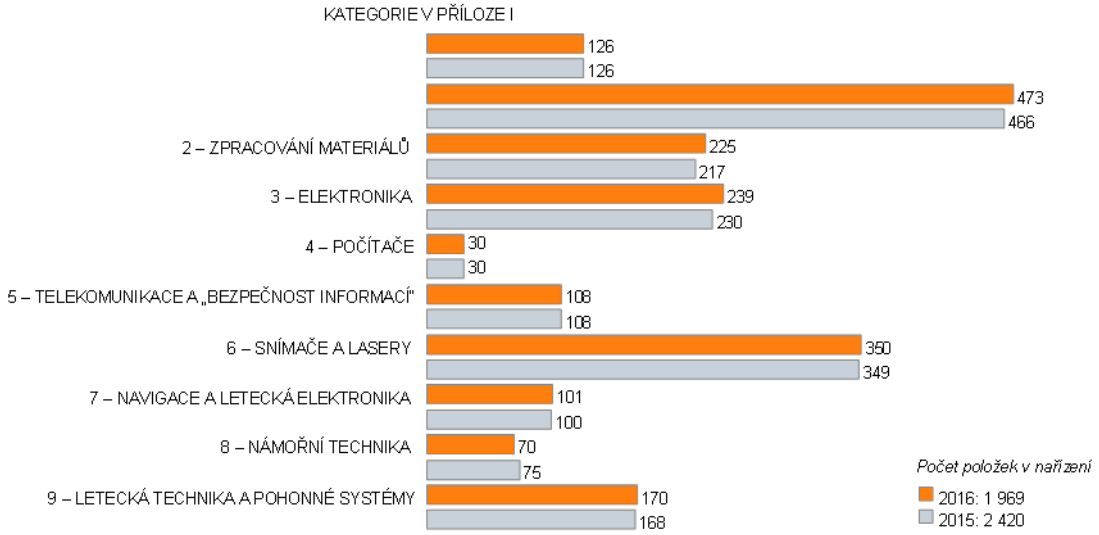
Je obtížné získat spolehlivé informace o vývozu zboží dvojího užití, neboť neexistuje odpovídajícím způsobem vymezené hospodářské odvětví. Komise a členské státy nicméně

[10] http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2016/december/tradoc_155193.pdf
[11] http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2016/october/tradoc_155058.pdf
[12] http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2016/february/tradoc_154240.pdf

shromažďují údaje, které umožňují přibližné odhady vývozu zboží dvojího užití na jedné straně na základě konkrétních údajů o udělování licencí získaných příslušnými orgány a na straně druhé na základě statistik celních komodit, které zahrnují zboží dvojího užití. Odhadované údaje o vývozu v roce 2015 jsou uvedeny níže. Je třeba poznamenat, že níže uvedené odhady nepokrývají služby a převody nehmotných technologií související s obchodem se zbožím dvojího užití.

4.1 Obchod se zbožím dvojího užití v EU: zboží a místa určení

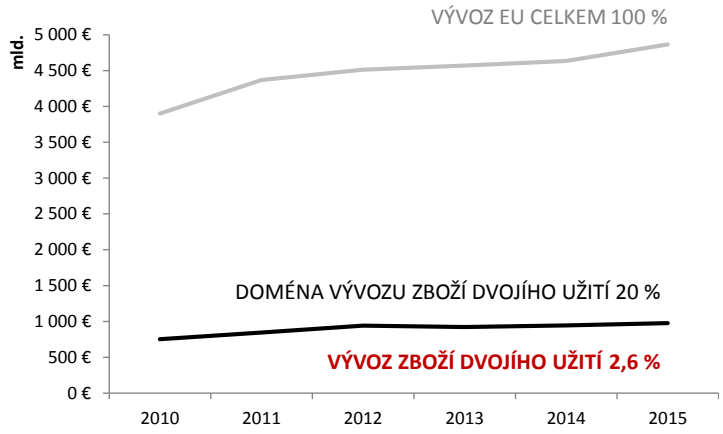
Nařízení se v roce 2016 vztahovalo v prvé řadě na vývoz přibližně 1 892 položek dvojího užití uvedených v příloze I (kontrolní seznam EU) a zařazených do 10 kategorií (obrázek 1). Tyto položky dvojího užití se týkají přibližně 1 000 celních komodit, včetně chemických látek, kovů a nekovových minerálních produktů, počítačů, elektronických a optických přístrojů a zařízení, elektrických zařízení, strojů, vozidel a dopravních prostředků atd., které jsou zpravidla technologickou špičkou této velké, smíšené komoditní oblasti.

Obrázek 1: Počet položek dvojího užití uvedených podle kategorií v příloze I po přijetí nařízení (EU) 2016/1969 ve srovnání s nařízením (EU) 2015/2420.

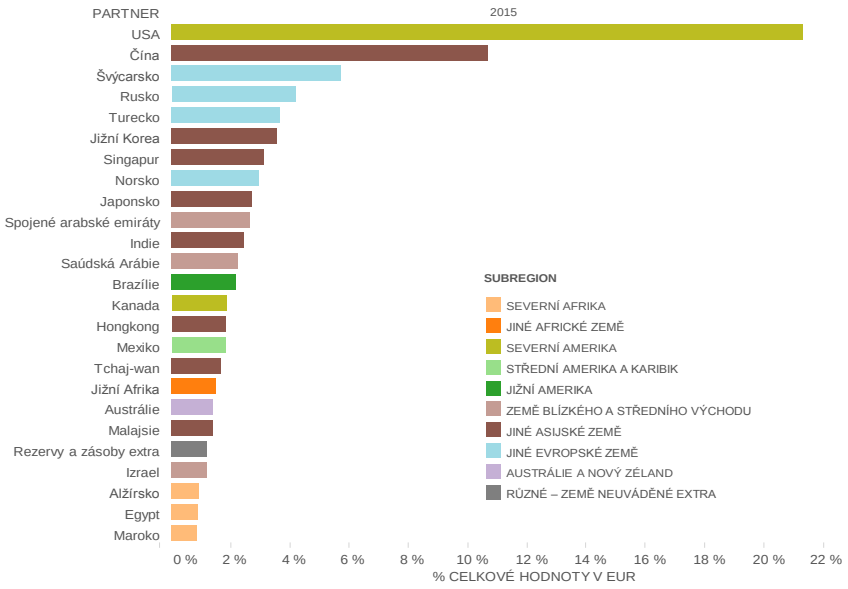
Statistické odhady relativního významu obchodu se zbožím dvojího užití naznačují, že vývoz zboží dvojího užití představuje přibližně 2,6 % celkového vývozu EU (uvnitř EU a mimo její území), a to v rámci široké „domény vývozu zboží dvojího užití“[13] celních komodit (obrázek 2).

[13] Statistická metodika vypracovaná JRC Komise využívá srovnávací tabulku vypracovanou GŘ TAXUD, která porovnává klasifikaci dvojího užití a celní kódy a údaje z databáze COMEXT, Eurostatu, jakož i údaje o udělování licencí. Pojem *doména vývozu zboží dvojího užití* označuje velký smíšený okruh komodit, mezi něž patří zboží dvojího užití. Obchod se zbožím dvojího užití probíhá *v rámci* tohoto okruhu komodit, ale není s ním totožný, jelikož zdaleka ne všechny komodity v *doméně vývozu zboží dvojího užití* jsou skutečně dvojího užití.

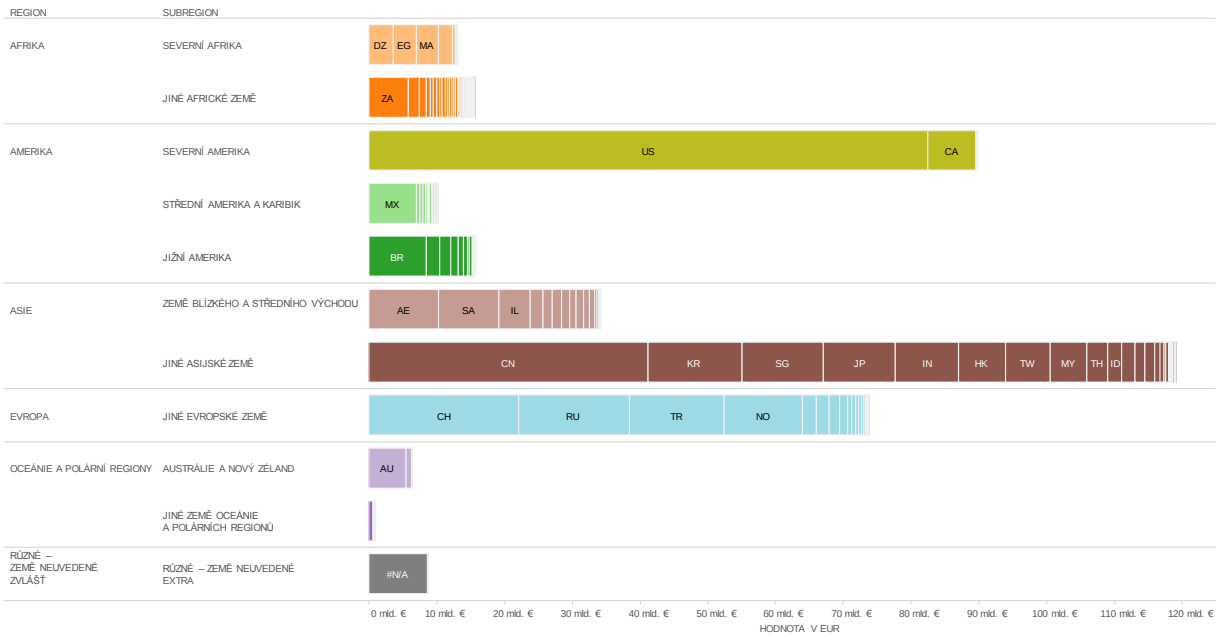
Obrázek 2: Statistické odhady vývozu zboží dvojího užití uvnitř EU a mimo její území.

Statistické odhady uvádějí také hlavní místa určení vývozu zboží dvojího užití a ukazují, že značná část tohoto vývozu směřuje do „zemí EU001“, které využívají všeobecná vývozní povolení Unie. Cílové země odrážejí strukturu vývozního trhu EU pro příslušné komodity, jakož i usnadnění obchodu podle všeobecných vývozních povolení EU (obrázky 2, 3 a 4)[14].

Obrázek 3: Odhady vývozu zboží dvojího užití z EU: hlavních 25 cílových zemí vývozu zboží dvojího užití a jejich subregionů v roce 2015.

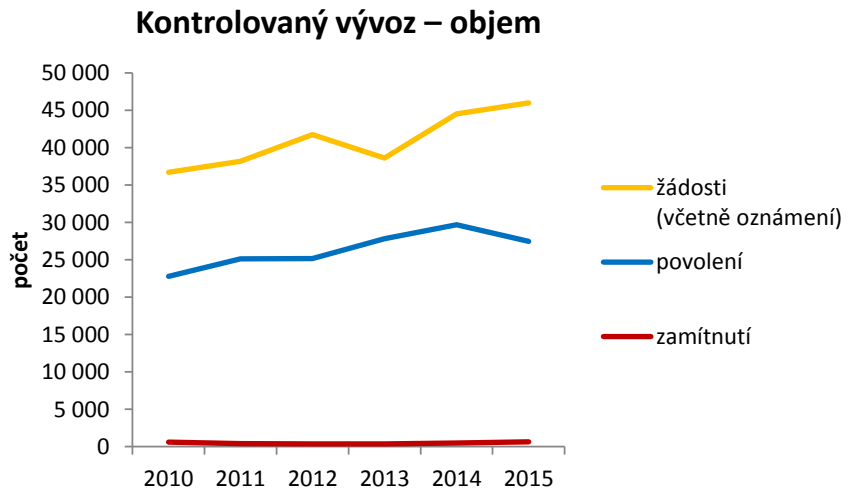
[14] „Rezervy a zásoby extra“ jsou vymezeny jako dodávka zásob pro plavidla a letadla. Kategorie „Různé – země neuvedené extra“ zahrnuje země a území neuváděné v rámci obchodu se třetími zeměmi (tj. tyto kódy se obvykle používají pro zboží dodávané do zařízení na moři).

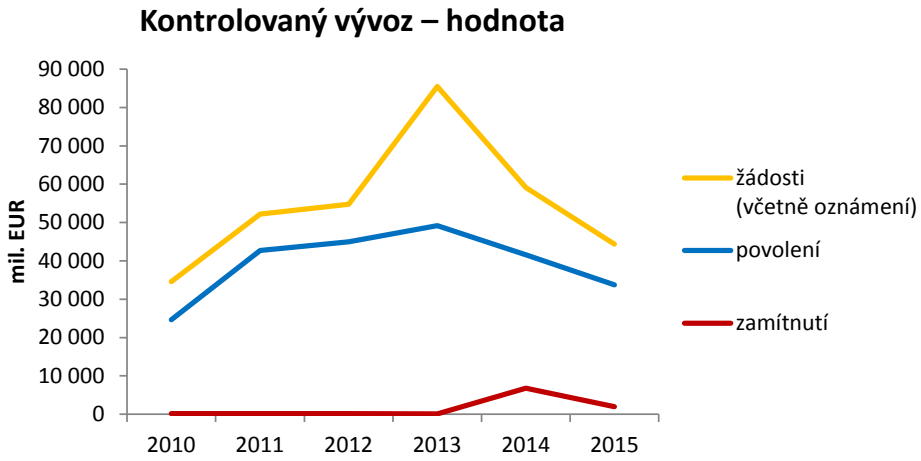
Obrázek 4: Odhady vývozu zboží dvojího užití v EU: cílové země podle světových regionů a subregionů v roce 2015.

4.2 Žádosti, licence, zamítavá rozhodnutí

DUCG provedla sběr a výměnu informací a údajů o udělování licencí, aby lépe porozuměla kontrolám vývozu a jejich hospodářskému účinku. Dále jsou uvedeny některé údaje shromážděné za vykazované období; je však třeba poznamenat, že ne všechny členské státy shromažďují všechny údaje. Níže uvedené informace tudíž představují přibližné odhady celkového množství a hodnoty v mezích daných údaji zpřístupněnými členskými státy.

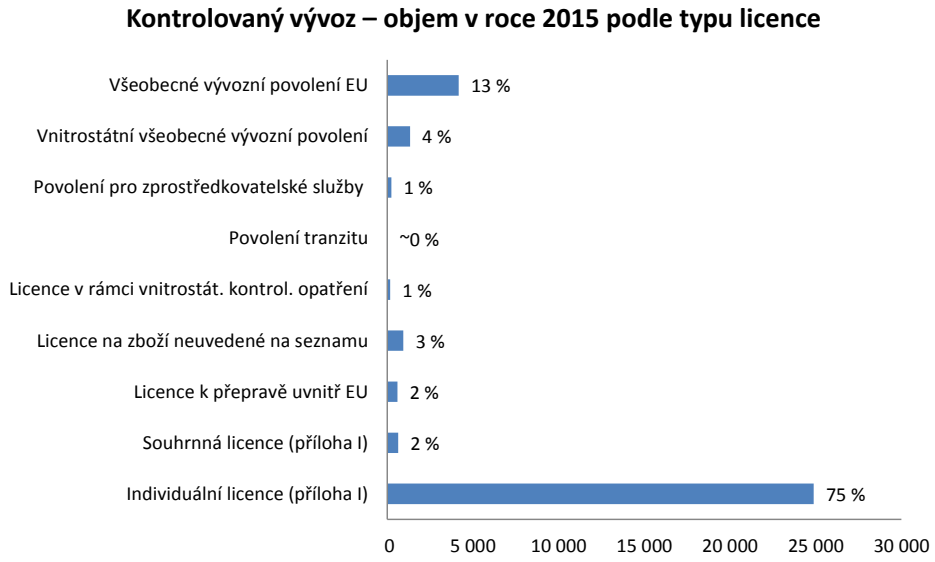

Obrázek 5: Objem (počet) povolení a zamítavých rozhodnutí v letech 2010–2015[15].

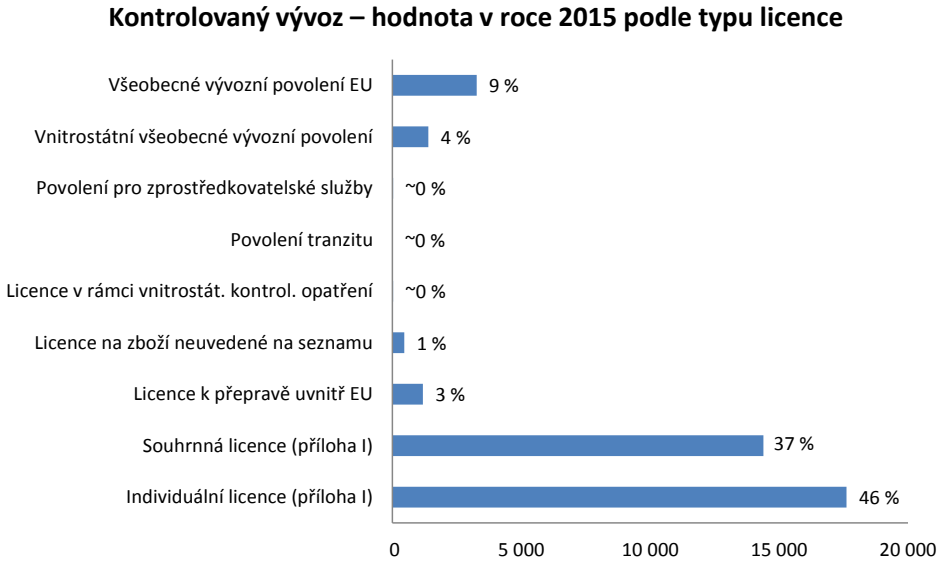

Obrázek 6: Objem povolení a zamítnutí v letech 2010–2015 (v mil. EUR).

[15] Na obrázcích 6 a 7 zahrnují údaje pod názvem „žádosti“ všechny žádosti o licence, včetně oznámení v rámci všeobecných vývozních povolení, a poskytují tak obraz „kontrolovaného vývozu“, tj. hodnoty vývozu mimo EU podléhajícího schválení. V případech, kdy nejsou k dispozici žádné údaje o žádostech, jsou v grafech k odhadu údajů o žádostech využity údaje o povoleních. Údaje s názvem „povolení“ se vztahují na vývoz zboží dvojího užití povolený v rámci individuálních a souhrnných licencí. Je třeba upozornit, že počet žádostí neodpovídá nutně součtu povolení a zamítavých rozhodnutí, jelikož určité žádosti mohly být zrušeny a některé žádosti nemusely být vyřízeny v průběhu téhož roku. Údaje s názvem „zamítavá rozhodnutí“ se vztahují na objem a hodnotu zamítnutého vývozu.

Obrázek 7: Objem (počet) povolení za rok 2015 podle kategorií.

Obrázek 8: Hodnota povolení podle typů v roce 2015 (v mil. EUR).

Celková hodnota[16] žádostí dosáhla 44 miliard EUR, a kontrolovaný vývoz zboží dvojího užití tudíž představoval 2,5 % celkového vývozu mimo EU. Povolený obchod se zbožím dvojího užití dosáhl 33,7 miliardy EUR a představoval 1,9 % celkového vývozu mimo EU, přičemž většina transakcí byla povolena v rámci individuálních licencí (v roce 2015 bylo vydáno přibližně 25 000 jednotlivých licencí) a souhrnných licencí (podle jejich hodnoty). Jen malá část vývozu byla skutečně zamítnuta: v roce 2015 bylo vydáno přibližně 640 zamítavých

[16] Tento údaj zahrnuje hodnotu týkající se žádostí o licence a oznámení v rámci všeobecných vývozních povolení.

rozhodnutí, která představují zhruba 4,5 % hodnoty kontrolovaného vývozu zboží dvojího užití v uvedeném roce a 0,1 % celkového vývozu mimo EU.